

ТЕАТАР

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НИШ
THEATRE
AT THE
CROSSROADS
на раскршћу

ОСНИВАЧ
НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

ГРАД НИШ

№1

уторак

6. октобар • 2026. година

5 – 11. 10. 2026.

ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА | FESTIVAL OF THEATER OF THE BALKAN CULTURAL SPACE

СОФКА

Народно позориште Ниш (Србија)
Драматизација и режија: Ирфан Менсур

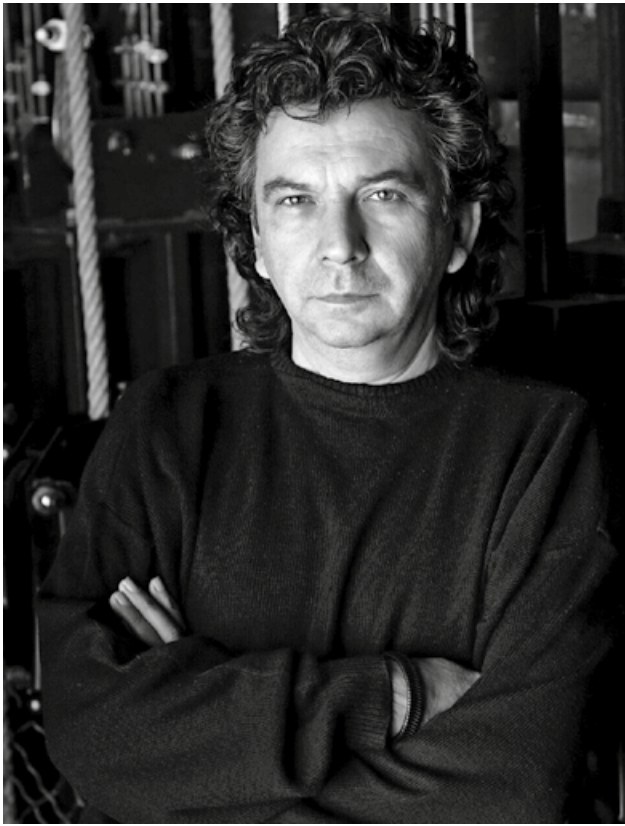
ПРЕМИЈЕРОМ ПРЕДСТАВЕ „СОФКА” НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА НИШ
ОТВОРЕН 7. ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА “ТЕАТАР НА РАСКРШЋУ”

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ – Борис Лијешевић • **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**
Атеље 212 (Београд, Србија)

ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА

ПОНЕДЕЉАК | 5. октобар | Народно позориште Ниш (Србија)

Ја, Мирољуб Недовић, глумац овдашњи, пре много година, на животном раскршћу, изабрао сам пут којим се ређе иде... и отишао у позориште.

Ту сам, ево, дубоко забраздио више од 43 године. Мало за позориште, а много за једног човека.

Није се исплатило, али вредело је.

Драги гости, добро дошли у Ниш, град херој на раскрсници путева. У нашем граду већина путева води у неку од нишких кафана. Али има једна стаза коју смо утабали још пре више од 140 година. Она вас доводи у овај храм, у

којем се клањамо лику и делу богиње Талије.

Данас почиње фестивал „Театар на раскршћу“, али ово није раскршће раздвајања, већ сусрета, идеја, језика, игре, културе, представа...

На овом раскршћу нема погрешних скретања. Нема граница. Пасош је машта. Видећемо колико смо различити, а опет – исти. Са истим жељама, страховима, надом, радостима, погледима на свет.

Драга публико, желим вам добре представе, одлично расположење и пуно радости. Уживајте у менију који ће вам представотворци сервирати. Пријатно вам желим. Уживајте у магији сцене.

И ви и ми, са ове и оне стране рефлектора, нећемо само гледати представе. Слушаћемо се. И кроз туђе приче и доживљаје, надам се, боље разумети једни друге.

Жао ми је што нисам у могућности да вам се лично обратим и оверим почетак Фестивала.

Шаљем вам наследника да то уради уместо мене. Испратих је Змајевим речима:

„Где ја стадох – ти продужи!

Још смо дужни (публици) – ти одужи!“

ЖИВЕЛО ПОЗОРИШТЕ!

Мирољуб Недовић

РЕЧ КРИТИКЕ | СОФКА

Народно позориште Ниш (Србија)

СОФКА

У продукцији Народног позоришта Ниш гледали смо премијерну изведбу насловљену Софка по дјелима Борисава Станковића у драматизацији и режији Ирфана Менсура. Антологијски роман српске књижевности *Нечистија крв* послужио је редатељу и драматургу представе да у фокус стави жену као жртву патријархалног друштва и обичајног права. Софка је млада, лијепа жена пуна пожуде и младеначке сексуалности, кћерка некад угледног, а сада осиромашеног трговца која, да би помогла оцу пристаје се удати за десетогодишњег сина газде Марка, сировог, бахатог и богатог сељака којему је новац основни критериј успјеха и доминације, али и коначна пропаст. Она пристаје тешка срца само да спаси оца, али у њој се све опире, гади јој се тај чин

свјесна да губи своју слободу и могућност одабира. Своје тијело и свој понос не даје из љубави, него из туђе користи.

Представа у исто вријеме разоткрива дубоки примитивни патријархални однос према жени као резултат конзервативног друштва у којем мушкарац може све, а жени остаје да се покорава и трпи. Софка је млада, али паметна и интелигентна жена у којој се све опире обичајима и двоструком моралу који рађа инцест (нечисту крв) и третира жену као робу. Њезина судбина продане жене да би се ријешио проблем мушкарца (осиромашење, губитак угледа, сексуална незајажљивост) није ни прва ни задња у ондашњем друштву. Њезина свекрва, њезина тетка, ъезина мајка слике су потлачених жена које прихватају судбину јер морају, непослушне и изопћене из друштва могу завршити на улици осрамоћене и без егзистенције Овисна о мушкарцу, осуђена од друштва судбина Софке је да трпи и буде жртва у име лажно доминантног мушкарца.

Редатељ Ирфан Менсур нагласак ставља на жену и

њезину судбину гласно и јасно осуђујући друштво које је тлачи стварајући атмосферу оријентално-ритуалне средине под егидом: „Тако се мора. Увијек је тако било“. (Анти)традиција у овом случају има негативне конотације не само за жену него и за цијело друштво. У осебујном ансамблу који беспоговорно прати редатељску поетику истиче се Милица Мајкић као Софка која својом вехементном глумом излази из интерпретативног кода и улази у глумачко ауторство саме улоге. Примјерена сценографија и костимографија успјешна су надоградња редатељској концепцији. Управо због катарзичних ситуација и силине емоција које представа носи, мислим да би јој више одговарао комфорнији изведбени изричај (без кореографских интервенција нпр.)

У сваком случају ова представа успјешан је репертоарни одабир Народног позоришта у Нишу јер се, између осталог, бави идентитетом средине и неуралгичних точака повијести једног друштва.

Жељка Турчиновић

РЕЧ КРИТИКЕ | СОФКА

Народно позориште Ниш (Србија)

ГРЕХ ПРЕДАЧКОГ НАСЛЕЂА

Апсолутна огољеност сцене, мрак, нарицање које се чује негде из дубине, јесу први визуелни и звучни ефекти којима се отвара ново остварење на сцени нишког театра. У тај мрак бивамо увучени, и у њега сваком новом сценом зараћамо све дубље. То није само тама једног минулог времена и обичаја, то су обрасци који су свесно или несвесно записани и пренесени неким новим генерацијама. Иако суштински овде јесте реч о судбини једне жене која је у жрвњу сила попут новца, морала и оног шта ће рећи свет, прича је много дубља, слојевитија. Без обзира што се све прелама преко једне женске судбине, не можемо се не обазрети и на судбине осталих ликова у роману, јер се сви заједно налазе у том жрвњу моћних сила.

Бора Станковић, романописац и приповедач, пре свега је одличан познавалац људске душе, порива и нагона, ломова. Толико пута анализиран, а опет у сваком новом читању открива се још један слој његове комплексне мисли, реченице. Овако постављено и адаптирано Станковићево дело јесте нешто што

бисмо могли да упоредимо с античком трагедијом. Блиско људима балканског менталитета, архетипски укоренењено у неку врсту наслеђа, све што је публици представљено јесте живо, аутентично, потресно и болно. Жена која покушава да дође до слободе у друштву које је патријархално, јесте оно што је и данас актуелно у вези с овом представом.

У овој адаптацији нема језика старог Врања, али има те силине и страсти југа, те туге, самоодрицања, самокажњавања и оног што је до данас остало укоренењено у менталитету наших народа; шта ће рећи свет, шта ће рећи гробови предака.

Станковићева јунакиња коју са толико емоција, интензитета, снаге оваплоћује Милица Мајкић није типична трагична хероина чија се судбина нагло прекида смртним исходом. Њена се прича не завршава трагичном смрћу већ трагичним животом. Од једне самосвесне, јаке жене пуне страсти и живота, претвара се у жртву насиља која криви себе и своју нечисту крв. И као што је више пута истакнуто моћна сила је ерос у смислу и љубави и страсти, али моћна сила је и самоуништење, деструкција, жеља за потпуним потонућем. Када неко заглиби до дна, обично тражи начин да се врати на површину, а Софка копа даље и дубље и тако утрнута живи. Иде у инат судбини. Њена трагедија је самим тим већа, јер траје, траје, претвара се у живот без смисла.

Поједине сцене попут оне између Софке и оца јој, ефенди Мите

(сигуран и тачан Мирослав Јовић) у ноћи када Софка пристаје на удају, или пак сцена у којој свекрва (Катарина Митић) одговара свог супруга, газда Марка, од намера да искористи право прве брачне ноћи, носе у себи силину и потресност на коју не можете да останете имуни.

Борине дубоке мисаоне и тачне реченице преточене су у тачне дијалоге и док нас Менсур као редитељ суочава са потенцијалом наших крајности, Станковић показује како живот демантује све наше чежње и стремљења. Жена и женски ликови (и мајка Тодора у тумачењу ефектне Весне Станковић и тетка у изведби Драгане Јовановић и служавка Магда Ивана Недовић) јесу такође на један другачији начин у седишту приче у којој се говори о слободи у односу на једну затворену средину. Питање женских Станковићевих јунакиња је толико комплексно да изнова даје повод за дубље анализе, али не смемо изоставити слојевитост мушких карактера попут газда Марковог (такође тачан Александар Крстић).

Одличну епизоду остварио је Урош Милојевић као Тоне, а ту су и Данило Петровић као Арса и Андрија Митић као Томча.

Користећи се сведеним сценским средствима, уз одабрану музику Александра Сање Илића, Менсур је са глумачком екипом сачинио једно квалитетно, ново сценско читање Станковићеве прозе.

Јелена С. Перић

РЕЧ КРИТИКЕ | СОФКА

Народно позориште Ниш (Србија)

СОФКА

Ирфан Менсур, адаптатор и редитељ, је свестан одговорности коју има према делу великог писца и његова поставка заснива се, пре свега, на сусрету дела и глумца. То се најбоље види у начину на који је Милица Мајкић „донела“ лик Софке. Њена Софка је савремена девојка. Реченице које изговара јесу Станковићеве, али су тако драматуршки обрађене да би их могла изговорити и савремена девојка суочена са себичним захтевима једне на сваки начин сиромашне заједнице. Њен крик против судбине жене у патријархалној заједници је уверљив. Софка Боре Станковића нема куда да побегне и зато је пристанак

на страдање бића које делује савремено и нама блиско још страшније. Кад год се играју чувени женски ликови Боре Станковића као што су Софка и Коштана увек постоји стрепња да ли ће глумица моћи да физички оваплоти тај сан, ту фантазију жене. Милица Мајкић је успела. Када је гледате и слушате верујете да је она заиста та чудесна Софка зато што је тако различита од других. У истицању различитости је допринео костимограф Владимир Пекић који је костимом битно издвојио лик Софке у првом делу представе. Да свој задатак успешно оствари помогле су јој колеге и колегинице глумци. Стара је глумачка истина да не можете играти краља ако се други на сцени не понашају као да стоје пред краљем. Овде су сви играли ту зачараност Софком. Мудро је редитељ поделио ликове у глумачко-стилске целине. Глумице које су играле старије женске ликове (Весна Станковић, Драгана Јовановић, Ивана

Недовић и Катарина Митић) имале су у свом наступу нечег што је требало да нам покаже патњу тих жена, али и нечег готово комичног када из немогуће ситуације покушавају да извуку неки ситни ћар. Тим својим ситним шићарцијством оне су биле битно различите од Софке која се жртвује искрено и невино. Насупрот женама мушкарци су патетични, бучни, груби, дивљи и на сваки начин претерани. Зато можемо да поверујемо да би газда Марко Александра Крстића излудео од жеље за деликатном Софком. Ефенди Мита Мирослава Јовића је друга страна новчића тог сировог патријархата – онај ко нема снаге да буде насилан, постаје најодвратнија кукавица. Глумци Народног позоришта Ниш и редитељ Ирфан Менсур су нам јасно показали зашто жена страда у сировој и примитивној патријархалној заједници.

Марина Миливојевић Мађарев

**Приредила
Лена Јовановић:**

УТИСЦИ

Веома ми се допала вечерашња представа, глума је била добра, испољене су снажне емоције. Највише ми се допала Софка, њен лик је оставио највећи утисак на мене. Једино што ми се не свиђа код овог дела је сама прича, јер има велику тежину.

Ова представа не може се рећи да је тотални успех, јер једно заиста комплексно дело могло је бити много боље адаптирано, али текст и режија заиста нису успели да дочарају оно што изворни материјал има да каже о овако битној теми. Пар глумаца је заиста своје улоге невероватно одиграо, сви су махом били јако добри, млади Андрија и Катарина су посебно јак утисак оставили на мене.

У овој представи је глума била одлична, изазвала ми је чак и емоције које нисам очекивао. Све ми је било на месту, с обзиром на то да сам први пут дошао на фестивал, на мене је баш оставио велики утисак.

ПУБЛИКЕ

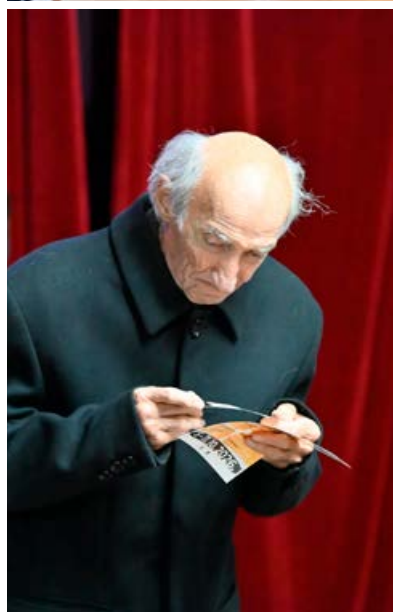
Представа је одлична, превазишла је сва моја очекивања. Највише ми се допала глумица која је тумачила лик Софке, као и звучни ефекти. Некако ме је све подсећало као на неко чудо које сам гледала од Живка Николића, нашла сам неке паралеле.

Одушевљена сам представом. Највећи утисак на мене су оставиле Миличине фацијалне експресије. Одушевљена сам њеном глумом и количином емоција коју је пренела на публику. Мислим да није нимало лако једно овакво дело одиграти.

Мислим да је представа била одлична, врло емотивна и потресна. Оно што је у мени изазвало јаке емоције јесте управо то како су у то време људи били жртве патријархалног друштва, и мушкарци и жене. Представа тачно описује живот у нашој земљи у деветнаестом веку.

Цела екипа глумаца је успела да пренесе велику количину емоција. Музика ме је посебно дирнула, мислим да се уклопила у цео концепт, као и сценографија и кореографија. Издвојила бих две сцене које су ми се највише свиделе, на почетку онај сам Софкин плес и њена свадба. Те сцене баш преносе естетику редитеља. Волела бих само да је текст био на дијалекту.

СИНОЋ НА ФЕСТИВАЛУ

ПОНЕДЕЉАК | 5. октобар | Народно позориште Ниш (Србија)

По делима Борисава Станковића

СОФКА

Режија, драматизација, избор музике и дизајн сцене:

Ирфан Менсур

Сценографија: Катарина Павловић

Костим: Владимир Пекић

Асистент редитеља: Братислава Милић

Кореографија: Даница Ничић

Лектор: Наташа Илић

Народно позориште Ниш се захваљује Андреју Илићу, власнику ауторских права композитора Сање Илића, на уступљеним нумерама.

Лица:

Софка: Милица Мајкић, к. г.

Ефенди Мита: Мирослав Јовић

Газда Марко: Александар Крстић

Тодора: Весна Станковић

Симка: Драгана Јовановић

Магда: Ивана Недовић

Ванко: Стефан Младеновић

Тоне: Урош Милојевић

Арса: Данило Петровић

Стана: Катарина Митић

Танча: Андрија Митић

Дете: Сава Јанковић, к. г.

Плесачи Contra Dance Studija: Даница Ничић, Ања Тонса Миловановић, Атина Васовић, Силвија Живковић, Никита Костић, Јелена Мартиновић, Анастасија Савов, Милона Васов, Алекса Вучковић, Петар Шчепихин, Никола Стевановић, Реља Мимић, Вукашин Стевановић, Барбара Савић

Организатор: Милош Павловић

Инспицијент: Добрила Марјановић

Тон-мајстор: Александар Стевановић

Дизајн светла: Војкан Добросављевић

Светло: Марко Ђорђевић

Суфлер: Вања Шуклета

Део интервјуа са редитељем Ирфаном Менсуром

Аутор Јана Савић, ПР Народног позоришта Ниш

Текст за представу *Софка* урадили сте по делима Борисава Станковића. Како сте и на који начин драматуршки сагледали овај наслов и која су још Станковићева дела обухваћена Вашом драматизацијом?

Ја сам намерно назвао своју драматизацију *Софка*, јер нисам желео да у први план ставим

друштвене околности, којима се на неки начин бавио Бора Станковић, него сам хтео да у први план ставим жену; жену у том друштву, жену у тим околностима. Нисам смео да оскрнавим *Нечистију крв*, јер то је заиста велики роман, него сам само неколико елемената и неколико реченица из његових приповедака убацио као неко опште размишљање, које би помогло разумевању *Нечисте крви*. Ја сам комплетан један лик из *Ташане*, (Парапута, кога је играо Мими Павловић и за ту улогу добио награду на Сусретима „Јоаким Вујић“), пребацио у *Нечистију крв*, зато што се у *Нечистој крви* појављује сличан лик и мислим да нисам оскрнавио Бору Станковића тиме што сам тај сличан лик у *Нечистој крви* обогатио на неки начин узимањем Парапуте и стављањем у моју драматизацију.

Бора Станковић спада међу најбоље приповедаче унутрашњег света жене и критичара патријархалног друштва, а Софку доживљавамо као један од најплеменитијих и најдубљих женских ликова у нашој књижевности. Коју сте главну покретачку мисао имали када сте њен лик поставили за носиоца наслова драмског текста?

Приватно се дивим женама; дивим се женама и њиховој моћи. Мислим да се преко Софке прелама комплетно друштво тог доба. Када сам ставио Софку као централни лик и кад сам преко Софке почео да ломим своја размишљања о патријархалном друштву са свим својим скарадним обичајима, са свим својим примитивизмима, са свим својим генетским изопаченостима, схватио сам колико жена, моја Софка, мора да трпи и колико је морала да издржи не би ли остала своја. Наравно, она је поражена, али негде у дубини душе је победила, у дубини своје душе је победила. Ја волим жене победнике у сваком облику, па чак и онда када су поражене.

СТРУЧНИ ТИМ ФЕСТИВАЛА

САВЕТ ФЕСТИВАЛА

Мр Дејан Лилић, првак Драмског театра
(Скопје, Северна Македонија)

Др Душко Љуштина, менаџер у култури
(Загреб, Хрватска)

Василка Бумбарова, театролошкиња
(Софија, Бугарска)

Милош Латиновић, књижевник и театролог
(Београд, Србија)

Драгослав Павловић, градоначелник Ниша
Снежана Радовић,
в. д. директора Народног позоришта Ниш

СЕЛЕКТОР ФЕСТИВАЛА

Др Сашо Огненовски

СТРУЧНИ ЖИРИ

Ирфан Менсур, глумац и редитељ
(Србија)

Анђелика Симић, глумица
(Србија)

Проф. др Ненад Новаковић, експерт за
електронске медије и менаџмент у култури
(БиХ)

Дејан Пројковски, редитељ
(Северна Македонија)

Нина Плавањац, драматуршкиња
(Србија)

ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ

МОДЕРАТОРКА ОКРУГЛОГ СТОЛА КРИТИКЕ

Оливера Милошевић, новинарка и театро-
лошкиња, одговорна уредница Редакције за
културу и уметност Културно-уметничког
програма РТС-а (Београд)

КРИТИЧАРИ И КРИТИЧАРКЕ

Марина Миливојевић Мађарев, професорка
Академије уметности Нови Сад и критичарка
недељника *Време* (Нови Сад)

Жељка Турчиновић, драматуршкиња и
уредница Театролошке и драмске библиотеке
Хрватског центра *ИТИ*, главна уредница
часописа *Казалишће* (Загреб)

Др Јелена С. Перић, театролошкиња и
позоришна критичарка Радио Београда 2
(Београд)

ЖИРИ НОВИНАРА

Соња Тодоровић Шегрт, Радио Београд

Борка Голубовић-Требјешанин, *Политика*

Људмила Ристић Младеновић, ТВ *Койерникус*

НАГРАДЕ

Награда за најбољу представу – 1 награда;

Награда за режију – 1 награда;

Награда за глумачко остварење – 4 награде:

најбоља женска улога – 1 награда;

најбоља мушка улога – 1 награда;

награда за најбољу младу глумицу – 1
награда;

награда за најбољег младог глумца – 1
награда;

Награда за сценографско остварење – 1
награда;

Награда за костимографско остварење – 1
награда;

Награда за оригиналну сценску музику – 1
награда;

Награда за сценски покрет – 1 награда;

Награда округлог стола критике – 1 награда;

Специјална награда – 1 награда;

Награда жирија новинара – 1 награда.

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ

УТОРАК | 6. октобар | Атеље 212, Београд (Србија)

Ауторски пројекат Бориса Лијешевића • МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ

Текст и режија: Борис Лијешевић
Драматург: Димитрије Коканов
Сценографија: Саша Ивановић
Костим: Марина Сремац
Композитори: ЛП Дуо (Соња Лончар и Андрија Павловић)
Сарадник за сценски покрет: Денеш Дебреи
Организатор: Бошко Радоњић
Прва асистенткиња редитеља: Исидора Куленовић
Други асистент редитеља: Јован Илић
Инспицијенткиња: Јована Поповић
Суфлерка: Анка Милић
Дизајн и реализација светла: Игор Миленковић

Дизајн и реализација звука: Драган Стевановић Багзи
Шминка: Дубравка Бушатлија
Фотограф: Бошко Ђорђевић
Захваљујемо се Маји Студен на помоћи.

Играју:
Небојша Илић
Ана Мандић
Војин Ђетковић
Бранка Шелић
Бојан Жировић
Борис Лијешевић

РАЗГОВОР СА РЕДИТЕЉЕМ БОРИСОМ ЛИЈЕШЕВИЋЕМ

Драматург представе, Димитрије Коканов

(...) Осјећам као да се сада са својим радом у умјетности мирим, те да овом представом почињем да га волим. Био сам посвађан са својим радом. Завршавао сам неке режије са незадовољством, осјећањем да нисам успио да допрем до себе, да се изразим, да то нисам ја. А гдје сам ја? Ко сам ја? Са тим питањима и почиње ова представа. Коначно сам дао себи за право да направим нешто што дуго желим. Да кренем ка идеји око које дуго обигравам.

(...) Тражио сам начин да будем оштар према себи. Да сам себи изговорим неке истине и да видим шта ћу имати на то да

кажем. „Колико уложиш у мене толико ћеш добити”, каже главном јунаку његов дар. Јунак се љути, јер не разумије да није у питању да треба напорно да ради да би добио од свог дара. Не треба да му даје искључиво свој рад, него своје срце, интиму, да му даш оно што ни не знаш да имаш. Оно чега те је стид, оно што си потиснуо. Да се отвориш.

(...) Постати сам своја позорница и сам свој садржај, а онда са те позорнице сагледати себе у слабости, јадности, инхибицијама... А када схватиш да је то књижевно или драмски занимљиво, те да можеш да успоставиш дистанцу од себе инхибираног, запретаног, закључаног, збуњеног, па чак и да се шалиш на тај рачун, ту почиње радост и откриће да све то што ме мучи није тако страшно, није чак ни необично, а ни ријетко.

ОСНИВАЧИ ФЕСТИВАЛА

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

Издавач: Народно позориште Ниш

За издавача: в. д. директора Народног позоришта Ниш Снежана Радовић

Редакција: Јована Станковић (уредница), Лена Јовановић • Прелом: Саша Јовановић

Фото: Никола Милосављевић/Зоран Здравковић • Штампа: Наис принт, Ниш • Тираж: 30 примерака

Народно позориште Ниш • Синђелићев трг бб, 18000 Ниш, Србија

Веб сајт: www.narodnopozeristenis.rs

Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/>

Е-mail: npnis@narodnopozeristenis.rs • direktor@narodnopozeristenis.rs

uprava@narodnopozeristenis.rs • marketing@narodnopozeristenis.rs